

Ad 4. Rubrike tačno određuju, koji se dijelovi sv. mise imadu moliti voce secreta (tiho), a koji voce media sive submissa (poluglasno) i voce clara (glasno). Toga se dakle treba i držati (Sr. Rubr. Missal. tit. XVI.). Kod pjevane i svečane sv. mise dolazi k tomu i vox sonora t. j. glasno pjevanje. Vox secreta je izgovaranje riječi takovo, da svećenik sebe čuje, ali ga ne čuju drugi, koji sv. misu slušaju. Vox media je takovo izgovaranje riječi, da svećenika čuje podvornik i možda oni, koji su bliže oltara, a vox clara ili alta takovo, da svećenika čuti i razumjeti mogu oni, koji pribivaju kod sv. mise. Svećenik svakako griješi (pecc. leve), ako glasno čita, što imade čitati tiho; ako pak kanon glasno čita, teže griješi t. j. veći mu je grijeh, ali nije smrtni. Sv. Alfonzo (lib. 6. n. 416.) drži da pače, da jest smrtni grijeh konsekraciju ili veći dio kanona glasno moliti, jer da je to teška sablazan za druge i prezir riječi i obreda sv. mise. Ima i drugih auktora, koji to mnijenje imadu. Ali drugo je glasno izgovaranje, a drugo glasno mrmljanje, uzdisanje i jecanje, kao što starci običaju činiti, tako da se riječi ne čuju i da ih ne mogu razumjeti prisutni vjernici. O tom mrmljanju rubrike ništa ne govore, pa zato moramo blaže suđiti one, koji su tu naviku stekli. *Dr. Pazman.*

Recenzije.

Dr. Johannes Nickel Der Hebräerbrief. Biblische Zeitfragen. Münster i. W. 1914.

Pisac raspravlja ukratko i pregledno o svim pitanjima, koja se odnose na ovu poslanicu. Drži s velikom većinom katoličkih tumača sentenciju Origenovu, da je Pavao auktor i ove poslanice, no da ju je neki učenik Pavlov koncipirao.¹

Nikel vadi dokaze iz tradicije za autorstvo Pavlovo. Upozoruje na formalne razlike, i na sličnosti s ostalim Pavlovim poslanicama n. pr. s poslanicom Rimljanima, prvom Korinćanima i Galaćanima. Uspješno obara sve glavne protivničke prigovore.

Sudim, da nije sretno riješio poteškoću u 2, 3. (ἐπὶ τῶν ἀνοσώτων εἰς ἡμᾶς ἐβραϊώθη). Protivnici kažu, da se ovo mjesto direktno protivi posl. Galaćanima; jer Pavao kaže, da je vjeru naučio od drugih, ergo nije Pavao auktor. Nickel odgovara, da je Pavao primio neposredno objavu od Krista, no da je mnogo iz života i govora Isusovih saznao od drugih apoštola².

Zgodnije ćemo odgovoriti protivnicima, ako uzmemo da Pavao govori u formi exhortativnoj; pa zato je i izabrao plural (cf. Rim 13, 11.). Nadalje Pavao razlaže općenito, kako se evanđelje raširilo među Židovima. Najprije ga je propovijedaio sam Go-

¹ Die mittelbare Urheberschaft des hl. Paulus wird von den meistes katholischen Exegeten der neueren Zeit festgehalten. Im Sinne des Origenen dachte man an einen Schüler des hl. Paulus als Konzipienten. o. c. str. 12.

² str. 31. 32.

spodin, zatim Apoštoli. (Slično govori Apostol i u Antiohiji Pisidijskoj. Djel. apošt. 13, 31).

Preporučam bogoslovima.

Dr. Franjo Zagoda.

Schaefer - Meinertz: Einleitung in das Neue Testament. Paderborn. Schöningh 1913.

Meinertz preradio je vrsni Uvod Schaefera, koji je prvi puta izdan g. 1898. Nastojao je, da bude knjiga svestrano dotjerana prema najnovijim rezultatima biblijskih znanosti. Navodi veliku literaturu na početku i kod svake knjige. Kako je namijenjena u prvom redu bogoslovima, to izbija često apologetički momenat, a čuva se rariteta i kurioziteta, koje je u novije vrijeme gdje koji učenjak iznio. S počitanjem pozivlje se uvijek na tradiciju. Na koncu dodao je auktor četiri manuskripta za zornu obuku.

Što se tiče kronologije, Meinertz zastupa kasniji postanak naših evanđelja. Za Matejevo evanđelje drži, da je postalo istom oko 63. god. Prije nije bilo potrebno, pošto su vjernici Palestinski bili veoma revni, a živio u Jerusalemu Jakov mlagji, apoštol.¹ Dakako da i Meinertz kao katolički exegeta brani protiv „kritike“ postupak sinoptičkih evanđelja prije razorenja Jeruzalema.

Budući da auktor u brojnim notama upozoruje na razna biblijska djela i rasprave, to će se njegovom vrsnom knjigom moći svaki poslužiti, koji želi napredovati u lijepom biblijskom studiju.

Dr. Franjo Zagoda.

Pözl. Der Weltapostel Paulus. (Biblische Zeitfragen). Münster i. W. 1914. erste und zweite Auflage.

Raspravica je izvadak iz najvećega katoličkog kritičkog znanstvenog djela Pözllova o Pavlu.² Raspravica odlikuje se istim vrlinama, koje rese i

glavno djelo. Pisac poslužio se najnovijim pronagjenim inskripcijama, koje divno utvrđuju rad Pavlov, kako ga predočuju Djela Apoštolska i Poslanice. Za otok *Mełten*, na kom se Apoštol iza brodoloma iskrcao, drži s većinom tumača, da je Malta.³

Dr. Franjo Zagoda.

Pfleischiffer Georg: Deutsche Kultur, Katholizismus und Weltkrieg, eine Abwehr des Buches „La guerre allemande et le catholicisme“. Drugo izdanje. Freiburg im Br. 1916. Herdersche Verlagshandlung.

Lanjske godine izašla je u Francuskoj i to u Parizu knjiga pod ovim naslovom: *La guerre Allemande et le Catholicisme*. Ouvrage publié sous la direction de Mgr. Alfred Baudrillart, Recteur de l'Institut Catholique de Paris, et sous le haut Patronage du Comité Catholique de Propagande Française à l'Étranger. Paris. Bloud et Gay 1915. XII et 298 pages in 8. Prix 2 Francs 40 net. Ova je knjiga prevedena u šest jezika. Ova knjiga sastoji od više sasavaka, što su ih napisali najugledniji pisci iz redova francuskih katolika. Sam nadbiskup pariški kardinal Amette napisao je poslanicu kao uvod u ovo djelo. Osim rektora pariške katoličke univerze Baudrillart-a ističu se imena drugih odličnih pisaca, kao Bernarda Gaudreau, Gorges-a Goyau, François-a Veuillot i dr. U ovoj se knjizi, u koliko se razabire iz odgovora njemačkih katolika, u crnim bojama rišu grozote ratne, što se dogodiše u Belgiji prigodom provale njemačke vojske i okupacije te kraljevine, ter u Francuskoj, gdje se i danas još vodi okorjeli boj. Te se grozote prikazuju u toj knjizi kao djelo *barbarstva njemačkoga*, udara se poprijekom po kulturi njemačkoj kao nekršćanskoj, koja ruši crkve i oltare, po-

¹ na str. 266.

² Pözl: Der Weltapostel Paulus. Regensburg 1905.

³ Weil die Apostelgeschichte 27, 27 bemerkt, das Schiff habe in der Adria keine Irrfahrt gemacht, so hat man vereinzelt, neuestens wieder im dalmatischen Schrifttum behauptet, das Schiff sei nicht an der Insel Malta, sondern an Melida, einer kleinen Insel an der dalmatischen Küste gelandet. Diese Auffassung, die mehr dem Lokalpatriotismus entspricht, ist vollständig grundlos (str. 48.).